

Jomfrurejsen med Ora.

Ultimo maj 1959 blev jeg efter 1½ år som aftenskoleelev på Wendelboes legendariske radioskole på Dampfærgevej 9 i Frihavnen færdig som radiotelegrafist.

Det havde været en dejlig, inspirerende skoletid med Wendelboe selv og Hr. Høst som indpiskere i fagets mange deldiscipliner. Under de frie forhold, som var så kendetegnende for skolen, blev vores ihærdighed og selvstændighed udviklet. Lidt vemodigt var det også, for alle de gode kammerater man havde fået skulle jo også ud at prøve vingerne af, og så var man skilt for alle vinde.

Vi afsluttede vores eksamen med at invitere Wendelboe til frokost på Glacis restauranten, der lå på hjørnet af det nuværende Dag Hammerskjølds Alle og Østbanegade. Sandelig om ikke også en journalist fra Berlingske Tidende mødte op og tog billede af Wendelboe omkranset af fire af os nyudklækkede kvindelige radiotelegrafister. Fotografiet med tekst var i Søndagsberlingen den 31. maj 1959 med overskriften: "Hvor pigers dyd vogtes skarpest". Fra artiklens sidste linjer skal citeres følgende: "Efter eksamensafslutningen og frokosten i går stak telegrafistholdet til søs, dog ikke længere end til Sverige".

Fire af de syv guistrende radiotelegrafist-damer med deres afholdte skolebestyrer, Bahn Wendelboe, mellem sig.

Jeg havde endnu ikke meldt mig ledig og søgt hyre, da jeg efter 14 dage blev ringet op af Forhyringskontoret i Århus. Her havde man fået mit telefonnummer af en kollega – ny som jeg selv – der netop havde fået anvist et skib via Forhyringskontoret i det jyske. Man var i bekneb for endnu en telegrafist til et andet skib, og min kollega havde anbefalet mig.

Der var mangel på telegrafister dengang, og den overtalende stemme i telefonen fra Århus indledte meget strategisk med at spørge, om jeg var interesseret i at komme ud med et norsk skib, der skulle direkte til Rio de Janeiro. --- Rio de Janeiro! Jeg så i ånden for mig stranden Copa-cabana med vajende palmetræer samt Sukkertoppen med kristusfiguren højt oppe over den eksotiske

brasilianske storby, og rejselysten vældede op i mig. Det kunne jeg ikke modstå, og jeg besluttede uden yderligere overvejelser at springe lige ud i min maritime karriere, så måtte det briste eller bære.

Natsejlad med DFDS-rutebåd til Århus. Fik ordnet forhyringen og tilsluttede mig den lille gruppe danske søfolk, der ligeledes skulle påmønstre det norske skib Ora af Arendal med kaldesignalet LJSH.

Den danske flok bestod af en elektriker, 3. styrmand og 1. maskinmester plus undertegnede, som i sluttet trop rejste til Hirtshals, hvorfra vi over et stormfuldt Skagerak vuggede af sted med færgen til Arendal.

Mine medrejsende var ikke særligt medfølgende, men tog alligevel hånd om mig og placerede mig i en liggestol på dækket, da jeg grøn i hovedet af søsyge blev ved med at kaste op. Så lod de mig ellers passe mig selv, men forsynede mig dog med en stabel papirposer inden for rækkevidde.

Da vi ankom til Arendal, vaklede jeg i land, og vi blev alle fragtet ud til Bratteklev på den lille ø Tromøy, hvor rederiet residerede. Her lå Ora, som var 22 år gammel. Hun havde ligget oplagt i 3 måneder og kunne godt trænge til et eftersyn både på dæk og i maskinen - og skulle det siden vise sig – også på radiostationen.

Næste dag sejlede vi af sted med kurs mod Rotterdam, hvor vi skulle på værft (eller værksted som nordmændene siger) og netop have skibet efterset.

Overleveringen af stationen kunne naturligvis ikke finde sted, da den forrige telegrafist for lang tid siden var afmønstret, så jeg var ikke særlig kry ved situationen, og de mange gamle apparater. Rederen, som var med på denne rejse, var en flink fyr og fuldstændig klar over, at jeg heller ikke kendte særligt meget til det papirarbejde, som hørte med til telegrafistjobbet. Han bistod mig imidlertid fint ved at diktere alle de navne og titler og andre data, der skulle påføres på en liste, som

han benævnte crewliste, og som skulle være klar ved ankomst Rotterdam, når Immigration (hvem det så var) kom ombord! --- Jeg sad og skrev med en finger på en stor klodset skrivemaskine med en kæmpestor valse, medens den tålmodige reder dikterede navn og rang, og sørgede for, at rækkefølgen og opdelingen i dæk, maskine og bysse blev som den skulle. Jeg lærte noget hele tiden, bl.a. at en jungmand var højere i rang, og skulle placeres før en dæksdreng, som de i Norge kaldte en dekksgutt!

Mit første telegram var et ETA-telegram til Rotterdam. Jeg fik det også afsendt via en mellembølgestation, men straks efter brækkede senderen ned, og videre QSO var umulig. Både kaptajn og reder tog det pænt, og forklarede at det nok skulle blive ordnet når vi kom på værft. Og ganske rigtigt ved ankomst Rotterdam kom Radio-Holland ombord, reparerede senderen og satte mig grundigt ind i apparaterne.

I mit første brev hjem til Wendelboe, som det jo var kutyme, at vi nyudklækkede telegrafister sendte fra jomfrurejsen, og som Wendelboe så læste højt på skolen, fortalte jeg om ovennævnte episode, og sluttede med ordene: ”Men så kom Radio-Holland og satte mig ind i apparaterne”. Wendelboes kommentar til dette (fik jeg senere at vide fra en af mine kammerater, der stadig gik på skolen) var: ”Så må vi jo bare håbe, at Kate er kommet ud igen”.

For øvrigt var min sender en Marconi Ocean Span, med en udgangseffekt på sølle 100 watt. Der var ingen radiotelefoni ombord, så jeg slap for på mit første skib at skulle formidle telefonsamtaler hjem. Jeg savnede naturligvis denne kommunikationsform, når jeg havde QSO med en anden telegrafist i området, men så foregik det på den måde, at kollegaen gik på en mellembølgetelefonifrekvens, medens jeg måtte nøjes med at svare på nøglen.

Min første dag til søs var ret så udmattende. De mange nye indtryk, arbejdet, spændingen ved det hele og det klingende norske sprog gjorde, at jeg så frem til at det skulle blive midnat, så jeg kunne komme til køjs og få en god nattesøvn. Jeg kunne blot ikke forstå, at vi stadigvæk, da klokken var blevet halv et, sejlede af sted med fuld fart. Jeg gik derfor ind på broen og spurgte styrmanden om vi ikke snart skulle kaste anker. ”Kaste anker” replicerede han forbavset, ”hvorfør i alverden skulle vi dog det?” ”Ja, men kaster I da ikke anker omkring midnat, så vi alle sammen kan sove?” spurgte jeg i uskyldig naivitet. Styrmanden stirrede på mig, han troede vist ikke sine ører og knækkede så sammen i en brølende latter. Rorgængerer gjorde det samme og kunne næsten ikke holde kursen. De lo og lo, og jeg blev fuldstændig klar over, uden yderligere forklaring, at ankeret i hvert fald ikke var ombord for at søfolkene kunne få en uforstyrret nattesøvn. --- Det var urealistisk at tro, at ingen ville få kendskab til min totale uvidenhed, og næste morgen vidste alle ganske rigtigt, hvad der var foregået på broen omkring midnat. I messen blev jeg drillet, og kaptajnen spurgte med påtaget alvor, om jeg ikke kunne foreslå et bestemt sted, som jeg syntes ville være egnet for den kommende nats ankerkastning.

Det var ikke den mest spændende rute, jeg havde på mit første skib. Rio de Janeiro kom vi aldrig til, og jeg har stadig ikke været der. Vi gik overvejende i malmfart mellem Luleå i Nordsverige og de polske østersøbyer Gdansk, Gdynia og Stettin. To enkelte eksotiske rejser til Conakry i Vestafrika og Victoria de esperito Santo, en by nord for Rio i Brasilien, blev det dog til samt enkelte ture nordpå til Murmansk i Sovjetunionen.

Men ombord på Ora lærte jeg meget. Jeg lagde fundamentet for min maritime tilværelse, fik godt kendskab til jobbet og hvad det i det hele taget ville sige at være radiotelegrafist. Fik styrket min selvtillid og lærte en hel masse om mennesker og tilværelsen. Jeg kan ikke berette om nogen ondsksfuld kaptajn, der gjorde livet surt for mig, for han fandtes ikke. Tværtimod, han var hjælpsom og elskværdigheden selv, og han og hans kone blev mine meget gode venner, som jeg sejlede sammen med flere gange på andre af rederiets skibe. Kaptajnen døde for mange år siden, men jeg har stadig forbindelse med hans kone, som nu er højt oppe i firserne.

Kaptajnen var dog også en stor spasmer. På en af vore ture til Murmansk skulle vi jo runde Nordkap og sejle udenskers op langs Norges barske vestkyst i et forrygende uvejr, hvor jeg døjede med søsygen. Toilettet, der lå en etage under mit domicil måtte jeg løbe ned til hele tiden, og jeg ofrede mig igen og igen. Kaptajnen, der boede på samme etage, hvor toilettet var placeret, havde bemærket mine hyppige besøg dernede, og benyttede lejligheden medens jeg var væk fra radiostationen til at hænge en ansjos op i dørkarmen. Så da jeg atter kom op og så denne lille hilsen, steg kvalmen op i mig igen, og endnu engang måtte jeg downstairs. Venskabeligt drilleri javist, men ikke så morsomt medens det stod på.

En anden episode omkring modtagelsen af et telegram sendt fra rederiet, der ikke tog det så højtideligt med stednavnenes stavemåde, husker jeg også. Teksten i telegrammet lød : ”Ved ankomst-svinemunde i lasten 1000 tons”. Jeg studsede lidt over den aparte last, for vi gik jo ellers med malm, så hvorfor nu svinemunde? Da jeg overrakte kaptajnen telegrammet, udtrykte jeg min forvirring over indholdet i telegrammet. Ja, der skulle naturligvis have stået: ”Ved ankomst Swinemünde – i lasten 1000 tons”.

Dette var små erindringer fra min første tur og mit første skib Ora, som jeg påmønstrede, da jeg var 19 år, og som jeg sejlede med et års tid. Det blev til mange år derude, og jeg ville ikke have undværet mine år til søs for noget. For at blive i den maritime terminologi gav de mig en stor ballast på den videre færd gennem livet.

Kate Larsen